

1 Preken

Deze keer een gezamenlijke uitgave van de
Verrijzeniskerk - de Schalm en Apstostel Thomaskerk

Marcus 7, 31-37

19-08-2012

Verrijzeniskerk en ATK

Lieve gemeente van onze Heer Jezus Christus,

Effata – ga open, word geopend, kom open.

Het is de naam van een instituut dat gespecialiseerd is in slechthorendheid en in de communicatieve stoornissen die daarvan het gevolg zijn.

Zojuist hoorden we waar die naam Effatha vandaan komt.

Hier vandaan. Uit het evangelie. Uit de mond van Jezus. Een aramees woord, dat betekent: ga open!

Hier is een mens, wiens oren worden geopend en wiens tong wordt losgemaakt.

Wat wil dat zeggen?

Het valt op, dat we van deze man niet meer lezen dan dat hij doof was en gebrekkig sprak.

In ándere verhalen worden de mensen die naar Jezus toegaan heel concreet. Deze man vervaagt terwijl de mensen om hem heen concreet worden. Zij brengen deze man naar Jezus, zij smeken hem, en straks zijn er nog veel meer die uitbundig uitroepen dat alles wat Jezus doet goed is.

Wie is die schimmige gestalte? Nodigt Marcus ons uit om onszelf in die man te herkennen?

Onszelf, in een dove man, die gebrekkig spreekt? Houdt Marcus ons die spiegel voor?

Dat is niet vleierend. De reclame houdt ons een mooiere spiegel voor. Met een scherp gehoor en een rappe tong gaat de wereld juist voor ons open. Dan zijn we iemand. Dan tellen wij mee. En dat is wat wij graag willen.

Wij weten hoe belangrijk het gehoor is. Vooral wanneer we daar problemen mee krijgen. Doofheid brengt ons in een isolement, sluit ons op in onszelf en maakt ons achterdochtig naar de buitenwereld. Ik weet nog niet wat erger is: blind of doof zijn.

In de bijbel is het gehoor zo belangrijk, omdat het de weg is van het geloof.

Het geloof is uit het gehoor, schrijft Paulus in de brief aan de Romeinen. Dat betekent dat gelovige mensen op het gehoor af leven, niet op het gezicht, ook niet op de tast. Het geloof is uit het gehoor. Wij worden aangesproken. Als ons niet wordt verteld van God, zal ons zijn licht niet gemakkelijk opgaan. Jezus nodigt ons uit om onze oren te gebruiken, open te houden voor zijn woord.

Wie oren heeft om te horen, die hore. En Johannes voegt er aan toe: die hore wat de Geest tot de gemeente zegt.

Zo komt de vraag of wij doof zijn wel dichterbij.

Het wordt minder gemakkelijk om te ontkennen, dat wij doof zouden kunnen zijn.

Want het gaat in de bijbel om het horen van het woord van God. En, als gevolg van dat horen, om het spreken. Het woord van God spreekt van onze schepping. Het is geen toeval dat wij er zijn, en dat de wereld zo'n wonder is, en het leven. Het woord van God spreekt ook van onze verlossing. Het is niet de bedoeling dat wij verloren gaan in de ellende die wij elkaar aandoen en die over ons komt. En dat het zuchten van de schepping eeuwig zal duren.

Horen wij dit woord?

Het is veel dichterbij dan wij denken.

We horen het niet alleen in de kerk, in de lezing en uitleg van de bijbel, in het zingen van psalmen en gezangen.

We vangen het op in de geboorte van nieuw leven, van een kind; we reageren met ontroering en vertedering.

We vangen het op in de schoonheid van de natuur, en in de overweldigende pracht van een heldere sterrenhemel; we reageren met verwondering.

We vangen het op in de hunkering naar aandacht, naar een open hart, een open oor, een arm om de schouders bij de bezoekers van het inloophuis van het Citypastoraat; we reageren met onze steun en aanwezigheid.

We vangen het op in de nood waarin mensen verkeren; we reageren met onze inzet voor de Voedselbank en met onze steun aan Kerkinactie.

We denken aan een lied uit het Liedboek:

Het woord van liefde, vrede en recht
is in uw eigen mond gelegd,
is in uw eigen hart geschreven.

Rondom u klinkt de stem van God:

vrijspraak, vertroosting en gebed,
vlak vóór u ligt de weg ten leven. (Gez. 7: 4)

Tegelijk erkennen we, dat we het lang niet altijd opvangen. Vaak leven we eraan voorbij. Zij we afgestompt, blind en doof geworden. En als we niet goed meer horen, zullen we ook niet goed meer kunnen spreken, niet goed meer kunnen getuigen vóór het leven en tegen de dood.

'Daar werd iemand bij Jezus gebracht die doof was en gebrekkig sprak, en men smeekte hem om deze man de hand op te leggen'.

Jezus doet meer.

Wat hier door Marcus wordt beschreven is niet de handoplegging van een genezer. Het is meer en moeilijker. Het lijkt meer op het handwerk van God, die de mens boetseerde uit het stof van de aarde en hem de levensadem in de neus blies. Jezus neemt deze gesloten mens onder handen en opent hem.

Er zij tenminste twee dingen die opvallen.

Het eerste is: Jezus stak zijn vingers in de oren van de dove. Hij boort tunnels door een berg van stilte. Hier horen we een psalm, de psalm waarmee we deze dienst begonnen, Psalm 40, vers 3:

Het is geen offervuur wat U behaagt,
Gij wilt, Heer, dat ik naar U hoor

en zelf ontsluit Gij mij het oor.

Letterlijk staat er: Gij hebt mij oren gegraven ... zoals een kanaal gegraven wordt voor het water.

Of: Gij hebt mijn oren doorboord. Dat doet Jezus. Dit hier is schepping, nieuwe schepping.

Het tweede dat opvalt: Jezus zuchtte diep. Het is de enige keer in het Evangelie dat wij dit lezen.

Terwijl hij om zich heen veel meer ziekte en ellende heeft gezien.

Hij zucht, omdat er zoveel mensen zijn die niets meer horen.

Bij monde van de profeet Jeremia zegt de Heer: 'Hoor naar mijn stem, dan zal Ik u tot een God en gij zult mij tot een volk zijn, en volg steeds de weg, die Ik u wijs. Maar zij hoorden niet naar mij, zij hebben mij niet gehoorzaamd.' 'Telkens weer heb ik mijn dienaren, de profeten, naar jullie gezonden. Maar niemand die naar mij luisterde, niemand die mij gehoorzaamde.'

Het is vreemd: voor heel veel mensen is GóD het probleem. Zij zeggen: er is zoveel ellende en wat doet Hij daaraan? Waarom laat Hij toe dat er zoveel onrecht en kwaad gebeurt en dat mensen elkaar zoveel ergs aandoen?

Maar zou Hij die het oor plantte, niet horen (Psalm 94, 9)?

Zou Hij die de mens het vermogen geeft om te horen – en wat een wonder is dat op zichzelf al – zelf geen gehoor hebben?

Het evangelie van vandaag brengt ons bij de werkelijke vraag en het werkelijke probleem, dat is de mens, dat ben ik zelf, die doof is voor Gods stem.

Dáárom zuchtte Jezus. Maar zijn zuchten is niet het laatste woord over ons. Hij zegt: Effata. Dat betekent: ga open! En meteen gingen zijn oren open, zijn tong kwam los en hij kon normaal spreken.

Normaal, zegt de NBV. Er staat letterlijk: recht, waar, goed. En dat past meer bij wat Jezus hier doet.

Deze man kan nu weer zeggen wat er gezegd moet worden.

Wij hebben dat heel hard nodig, dat er op deze wereld en om ons heen mensen zijn, die zeggen wat er gezegd moet worden. Die recht, waar en goed spreken te midden van alle bedrog, leugenachtigheid en onrecht. Wij kunnen dat ook zelf zijn, als ons de oren geopend worden; als bij ons de tunnel van de doofheid wordt open geboord.

Psalm 40 zingt: en zelf ontsluit Gij mij het oor. Het Nieuwe Testament betreft in Hebrreeën 10 deze woorden op Christus zelf. Hij is één en al oor voor de Vader. Alles wat hij hoort betreft hij op het verbond met God. Naast zijn horen en gehoorzaamheid verbleekt de onze. Maar dat erkennen we niet om het er vervolgens bij te laten, maar om des te attenter te worden op de geluiden van lijden en onrecht die vanuit de wereld op ons afkomen. Hoe wij dat kunnen?

In de doopliturgie van de katholieke kerk is de herinnering aan dit Effata gebleven. Na de geloofsbelijdenis en het Onze Vader raakt de priester de oren van de dopeling aan met speeksel en zegt: Effata – ga open! Echt horen doen we niet van nature, maar uit genade. En goed spreken, zeggen wat gezegd moet worden, echt goed spreken – is een gave van de Heilige Geest.

In het verhaal van vanmorgen zien wij niet alleen de vage omtrekken van een ons onbekende, dove man, maar zien we tot onze schrik onszelf. Wij zijn doof en kunnen niet goed spreken. Wij hebben de genezing nodig die in dit Evangelie naar ons toekomt in Jezus Christus.